

Kraków, 20 wrzesień 2023 r.

dr hab. Bogusława Bek-Gaik, prof. AGH
Wydział Zarządzania
Akademia Górniczo- Hutnicza w Krakowie

Recenzja

**rozprawy doktorskiej mgr Katarzyny Ciach pod tytułem
„Raportowanie i wizualizacja informacji niefinansowych jako czynnik wpływający na
komunikację spółki z otoczeniem”
napisanej pod kierunkiem naukowym Prof. dr hab. Ewy Śnieżek**

Podstawą formalną opracowania recenzji jest Pismo Przewodniczącej Komisji Uniwersytetu Łódzkiego ds. stopni naukowych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości Prof. dr hab. Ewy Walińskiej, z dnia 14 lipca 2023 r. informujące mnie o wyznaczeniu na recenzenta w/w rozprawy doktorskiej.

Celem niniejszej recenzji jest stwierdzenie, czy rozprawa doktorska spełnia warunki określone w **Ustawie z 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. z 2003 r., nr 65, poz. 595, z 2005 r., nr 164, poz. 1365).**

Recenzja zawiera ocenę pracy w następujących aspektach: zasadności tematu, problematyki badawczej i założeń badawczych, oceny formalnej, merytorycznej oceny rozprawy i oceny ogólnej stanowiącej konkluzję recenzji.

I. Ocena tematu, problematyki badawczej i założeń badawczych

Recenzowana rozprawa doktorska Pani Magister Katarzyny Ciach dotyczy tematyki raportowania niefinansowego. Należy podkreślić, że zagadnienia związane z ujmowaniem i prezentacją informacji niefinansowych to obszar ciągle rozwijający się i wymagający usystematyzowania. Informacje niefinansowe, jako element sprawozdawczości zewnętrznej organizacji, stały się przedmiotem ożywionej dyskusji naukowej. Dotychczas nie wypracowano jednolitego stanowiska zarówno co do zasadności, jak i potrzeby ich ujawniania, a także nie wypracowano jednolitego formatu stanowiącego wzorzec ich ujawniania. Mimo widocznych korzyści płynących z ujawniania informacji niefinansowych, procesowi temu towarzyszą także liczne kontrowersje. Dotyczą one głównie użyteczności i wiarygodności informacji niefinansowych, formy ich ujawniania oraz powiązania z dokonaniem finansowymi. Podkreślić należy również to, że informacje niefinansowe dotyczą bardzo zróżnicowanych zagadnień i są niejednokrotnie przedstawiane w sposób niezrozumiały dla użytkowników.

Doktorantka podjęła zatem interesujący, aktualny i ważny problem. Wybór tematu rozprawy należy uznać za trafny i właściwy zarówno w wymiarze poznawczym, jak i aplikacyjnym – wyniki badań Doktorantki mogą stanowić cenne wskazówki dla dalszych badań naukowych, a także dla przedstawicieli praktyki gospodarczej. Tytuł rozprawy został sformułowany w sposób właściwy, jest aktualny i ważny dla rozwoju zarządzania, jak również istotny dla praktyki gospodarczej. Stwierdzam zgodność tytułu rozprawy z treścią poszczególnych części pracy.

We *Wstępie* Autorka sformułowała cel główny pracy, cele szczegółowe oraz tezy. Wskazała także motywy i przesłanki dla podjęcia tematu. Podkreśliła, że prezentacja informacji niefinansowych nadal budzi kontrowersje i jest przedmiotem dyskusji, że w dalszym ciągu nie doczekała się kompleksowych i zrozumiałych rozwiązań. Autorka podkreśla również fakt, że brak precyzyjnych rozwiązań może skutkować brakiem przejrzystości i porównywalności informacji niefinansowych. Wskazała również na istotność wizualizacji informacji niefinansowych. Uzasadnienie wyboru tematu zawarte we *Wstępie* uważam za kompletne i transparentne.

We *Wstępie* pracy Autorka określiła cel główny rozprawy - „doskonalenie raportów rocznych poprzez propozycję minimalnego zestawu niefinansowych wskaźników efektywności

(KPI), który może zapewnić interesariuszom porównywalność informacji oraz stworzenie dashboardu zawierającego wybrane niefinansowe wskaźniki KPI dla sektora branży budowlanej.”

Ponadto Autorka sformułowała 7 celów szczegółowych:

- Cel 1 -określenie roli informacji w komunikacji z interesariuszami;
- Cel 2 –charakterystyka metod i technik wizualizacji oraz jej znaczenia w biznesie ;
- Cel 3 –określenie stanu polskich firm w zakresie wypełniania obowiązku nałożonego przez UoR w art.49b w zakresie ujawniania informacji niefinansowych;
- Cel 4 –analiza zakresu ujawnień ujawniania informacji niefinansowych w raportach rocznych spółek sektora budowlanego;
- Cel 5 –identyfikacja form graficznych informacji niefinansowych w raportach rocznych spółek sektora budowlanego;
- Cel 6 –wyodrębnienie minimalnego zestawu niefinansowych wskaźników (KPI) jako propozycji ujawnień dla spółek sektora budowlanego oraz stworzenie dashboardu zawierającego wybrane niefinansowe KPI dla tej branży
- Cel 7 - Weryfikacja użyteczności minimalnego zestawu niefinansowych wskaźników (KPI) oraz jego graficznej prezentacji (dashboardu) w praktyce.

Dokonując ich oceny, uważam, że cele pracy zawierają elementy nowości i zostały sformułowane właściwie. Cele szczegółowe są spójne z celem głównym rozprawy i wszystkie korespondują z postawionym problemem badawczym. Odzwierciedlają także wyraźnie akcentowane w dysertacji nastawienie praktyczne. Ponadto są one bezpośrednio powiązane z poszczególnymi rozdziałami rozprawy.

W nawiązaniu do podjętego problemu badawczego oraz postawionych celów Autorka we *Wstępie* rozprawy sformułowała główną tezę rozprawy - „*Potrzeba efektywnej komunikacji działań przedsiębiorstwa oraz zapewnienia porównywalności informacji biznesowej zawartej w raportach rocznych determinuje konieczność wyodrębnienia minimalnego zestawu niefinansowych wskaźników efektywności (KPI) oraz jego graficznej prezentacji w postaci dashboardu.*”

Autorka sformułowała również tezy pomocnicze :

- Teza 1 brzmi –rosnąca świadomość społeczna na temat problemów środowiskowych, społecznych i zarządzania sprawia, że społeczeństwo oczekuje większej przejrzystości

i odpowiedzialności ze strony przedsiębiorstw. Przedsiębiorstwa są zatem zobowiązane do raportowania swoich działań związanych ze zrównoważonym rozwojem ;

- Teza 2 –Efektywna komunikacja w zakresie zrównoważonego rozwoju może przynieść przedsiębiorstwom korzyści konkurencyjne i wzmocnić ich reputację;
- Teza 3 –Brak jednolitych standardów w zakresie raportowania niefinansowego przyczynia się do różnorodności pojęć, jakie przyjmują spółki wobec tych zagadnień. W efekcie, trudno jest porównać i wykorzystać informacje zawarte w raportach niefinansowych, co wpływa na ich użyteczność i możliwość dokonywania analizy porównawczej.

Teza główna rozprawy jest spójna z celem głównym. Tezy pomocnicze znajdują uzasadnienie w przyjętych do realizacji celach szczegółowych. Niemniej moim zdaniem teza 1 i teza 3 są nadmiernie rozbudowane.

Podsumowując stwierdzam, że postawiony problem badawczy i przyjęte w rozprawie cele pozwalają zidentyfikować zadania badawcze, które składają się na rozwiązanie podjętego problemu oraz wyrażają obszar i zakres studiów literaturowych oraz badań empirycznych. Obszar tematyczny rozprawy należy uznać za aktualny, a postawiony w niej problem badawczy za istotny dla teorii i praktyki zarządzania.

II. Ocena formalna rozprawy

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska zawiera 276 stron, w tym: wstęp (s. 4-9), cztery rozdziały (s. 10-185), zakończenie (s. 186-188), bibliografia (s. 189-222), spis tabel i rysunków (s. 223-232) i załączniki (s. 233-276).

Treść recenzowanej rozprawy odpowiada jej tytułowi, koncentruje się na głównych elementach poruszanego w niej obszaru tematycznego, tj. na raportowaniu i wizualizacji informacji niefinansowych. Ogólna struktura rozprawy nie budzi zastrzeżeń.

Autorka przyjęła właściwą strukturę rozprawy, składającą się z części teoretycznej i empirycznej. Należy podkreślić - nie odnosząc się do zawartości poszczególnych rozdziałów- iż struktura rozprawy jest przemyślana, logiczna i spójna z punktu widzenia kolejności wynikania poruszanych i rozwiązywanych problemów. Struktura rozprawy odzwierciedla jej główny cel, który Autorka określiła we *Wstępie* rozprawy. Dzięki przyjętej konstrukcji pracy rozprawa tworzy zwartą całość. Praca napisana jest w sposób jasny

i przejrzysty, poprawnym językiem. Prezentację treści dysertacji uzupełniono rysunkami i tabelami, co znacznie ułatwia percepcję tekstu.

Podsumowując, pod względem formalnym praca jest przygotowana starannie, została napisana w sposób poprawny językowo i stylistycznie. Doktorantka w prowadzonych rozważaniach wykazuje się umiejętnością sprawnej prezentacji badanych zjawisk, poprawnością i trafnością formułowania wniosków i systematycznie realizuje Swoje zamierzenia badawcze.

III. Ocena merytoryczna

Strona merytoryczna recenzowanej rozprawy nie budzi zastrzeżeń. Autorka przeprowadziła studia literaturowe i badania własne prezentując najbardziej istotne poglądy i opinie na temat problemu badawczego.

Zasadnicza część rozprawy składa się ze wstępu, czterech rozdziałów i zakończenia. Pierwsze dwa rozdziały rozprawy mają charakter teoretyczny, bazują na literaturze przedmiotu. Rozdziały trzeci i czwarty stanowią część empiryczną pracy, w której znajdują się wyniki badań własnych Autorki oraz autorska propozycja minimalnego zestawu niefinansowych wskaźników (KPI) dla spółek sektora budowlanego.

Temat rozprawy jest aktualny i ważny dla praktyki gospodarczej i rozwoju sprawozdawczości organizacji. Należy podkreślić, że pomimo dynamicznego rozwoju nurtu informacji niefinansowych w sprawozdawczości organizacji procesowi temu towarzyszą liczne dylematy i problemy, a zatem podjęcie badań w tym obszarze jest jak najbardziej zasadne.

Autorka rozprawy zastosowała również poprawne metody badań. Uzasadnienie wyboru tematu zawarte we *Wstępie* uważam za wystarczające.

W rozdziale pierwszym zatytułowanym „*Informacja i jej znaczenie we współczesnej gospodarce.*” Doktorantka omówiła ogólne zagadnienia związane z rolą informacji we współczesnym świecie. Autorka przedstawiła również ewolucję potrzeb informacyjnych użytkowników i zaprezentowała przegląd wybranych teorii informacji w oparciu o dorobek literatury. Część rozważań w niniejszym rozdziale dotyczy informacji niefinansowej w koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu. Autorka dokonała również przeglądu definicji informacji niefinansowych oraz standardów raportowania niefinansowego.

Podsumowując rozdział pierwszy ma charakter wprowadzający, a treści w nim zawarte mają charakter porządkujący, są przedstawione z wykorzystaniem właściwej literatury przedmiotu. Oceniając treści zawarte w pierwszym rozdziale należy uznać, że są one potrzebne i wartościowe i stanowią bardzo dobry fundament dalszych rozważań. Szkoda, że Autorka nie podjęła próby sformułowania własnej definicji informacji niefinansowych. Ponadto, w mojej opinii, byłoby również uzasadnione wskazanie przełomowych momentów, które w znacznym stopniu przyczyniły się do rozwoju raportowania niefinansowego.

Rozważania zawarte w rozdziale drugim zatytułowanym „*Wizualizacja informacji jako narzędzie komunikacji spółki z otoczeniem*” koncentrują się na podstawach teoretycznych wizualizacji informacji, funkcjach wizualizacji oraz sposobach wizualizacji danych biznesowych. Przedstawione rozważania stanowią istotną część rozprawy doktorskiej, ponieważ Autorka omówiła rolę i znaczenie wizualizacji w raportowaniu niefinansowym. Poruszane w tym rozdziale kwestie uważam za jak najbardziej uzasadnione z punktu widzenia tematyki pracy.

Treści zawarte w niniejszym rozdziale oceniam pozytywnie, jednak moim zdaniem, Autorka za mało uwagi poświęciła zagadnieniom związanym z rolą wizualizacji informacji w raportowaniu niefinansowym. Ponadto Autorka powinna przytoczyć szerzej dorobek literaturowy na temat rozwoju oraz badań empirycznych w obszarze wizualizacji w raportowaniu niefinansowym.

Podsumowując, treści rozdziału pierwszego i drugiego - stanowiące fundament teoretyczny rozprawy - pokazują dobre przygotowanie Autorki do prowadzenia badań naukowych. Doktorantka dokonuje krytycznej analizy, formułuje własne wnioski, spostrzeżenia i komentarze.

W rozdziale trzecim rozprawy zatytułowanym „*Raportowanie informacji niefinansowych – wyniki badań empirycznych*” Autorka przedstawiła wyniki badań własnych dotyczących raportowania informacji niefinansowych przez spółki notowane w ramach indeksu WIG140 na GPW w Warszawie oraz ujawnień niefinansowych w sektorze budowlanym w Polsce. Celem pierwszego etapu badań było określenie aktualnego stanu raportowania informacji niefinansowych w polskich spółkach. Autorka do badania wykorzystwała raporty roczne badanych spółek. Przeprowadziła badania dotyczące formy i zakresu ujawnień niefinansowych w raportach rocznych, jak również badanie dotyczące form graficznych informacji niefinansowych prezentowanych w raportach. Uzyskane wyniki

pozwołyły Autorce na sformułowanie wniosków na temat stanu raportowania niefinansowego w polskich spółkach.

W drugim etapie badania Autorka skoncentrowała się na raportach rocznych spółek z indeksu WIG Budownictwo w kontekście struktury i zakresu ujawnień informacji niefinansowych oraz wykorzystania wizualizacji. Wybór indeksu WIG Budownictwo podyktowany był istotnym wpływem branży budowlanej na środowisko. Do realizacji badania Autorka opracowała formularze, które przedstawiła w załącznikach pracy.

Rozdział uznaję za wartościowy i podnoszący stan wiedzy na temat praktyk raportowania niefinansowego w spółkach notowanych na GPW w Warszawie. Doktorantka wykazała się umiejętnością analizy i wnioskowania, a sformułowane przez Autorkę wnioski stanowiły podstawę do opracowania autorskiej propozycji zakresu ujawnień i wizualizacji informacji w raporcie rocznym spółek sektora budowlanego. Propozycja jest efektem postępowania badawczego Autorki, którego rezultaty przedstawiła w poprzednich rozdziałach rozprawy. Propozycja minimalnego zestawu niefinansowych wskaźników efektywności (KPI), który może zapewnić interesariuszom porównywalność informacji oraz stworzenie dashboardu zawierającego wybrane niefinansowe wskaźniki KPI dla sektora branży budowlanej jest kluczowym elementem rozdziału czwartego. Zaproponowany zestaw, jak twierdzi Autorka, stanowi minimum informacji na temat kwestii środowiskowych, społecznych i korporacyjnych, a narzucony ogólnie sposób obliczania wskaźników ma na celu zapewnienie przejrzystości i porównywalności wyników wśród firm budowlanych.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że Autorka dokonała także weryfikacji użyteczności proponowanego minimalnego zestawu KPI oraz jego graficznej prezentacji. W tym celu opracowała kwestionariusz ankiety (załącznik 8). Badanie - metoda CAPI, próba 120 osób, użytkownicy sprawozdań niefinansowych, inwestorzy giełdowi. Autorka sformułowała dodatkowo hipotezy badające zależności między cechami użytkowników, a ich opiniami na temat proponowanych rozwiązań. W celu weryfikacji postawionych hipotez Autorka wykonała analizy statystyczne z wykorzystaniem pakietu IBM SPSS Statistics 28. Oceniając całościowo niniejsze podejście badawcze należy podkreślić, że jest ono oryginalne i przemyślane. Autorka formułuje własne wnioski i spostrzeżenia.

Podsumowując propozycja Autorki jest interesująca jednak, moim zdaniem, niektóre jej obszary wymagają doprecyzowania. Przykładowo, za nieprecyzyjnie określony uznaję obszar społeczny. Warto byłoby również porównać zaprezentowany zestaw KPI z obecną praktyką.

Pracę podsumowuje *Zakończenie*, w którym Autorka dokonała syntezy treści pracy oraz podsumowała osiągnięte rezultaty postępowania badawczego. W mojej opinii Doktorantka powinna szerzej wskazać ograniczenia badań własnych i kierunki dalszych badań.

Oceniając treści zawarte w rozprawie stwierdzam co następuje:

- Doktorantka w swoich studiach literaturowych uwzględniła liczne pozycje dotychczasowego dorobku w obszarze tematycznym, którego dotyczy rozprawa;
- Doktorantka wykazała się wiedzą teoretyczną i praktyczną, znajomością stanu raportowania niefinansowego w Polsce i na świecie;
- Doktorantka udowodniła, iż potrafi samodzielnie prowadzić badania naukowe i formułować wnioski na podstawie uzyskanych wyników.

Doktorantka wykorzystała w pracy prawidłowo dobrany zestaw pozycji literaturowych (akty prawne, regulacje, artykuły, monografie itp.), w tym pozycje anglojęzyczne.

Podsumowując Doktorantka wykazała się dobrą umiejętnością analizy i wnioskowania, co świadczy o dojrzałym podejściu Doktorantki do ważnego elementu procesu badawczego, jakim są dogłębne studia literaturowe. Zastosowane metody i narzędzia badawcze są właściwe z punktu widzenia prowadzonych przez Doktorantkę analiz. Badania literaturowe i empiryczne zostały dobrze przygotowane, przeprowadzone i zaprezentowane w dysertacji. Postrzegam je jako przemyślane, interesujące poznawczo, problemowe i przydatne w procesach wnioskowania i stworzenia własnej propozycji zestawu KPI. Cele dysertacji zostały osiągnięte.

Podsumowując, ocenę merytoryczną pracy stwierdzam, że Doktorantka posiada szeroką wiedzę i dobre przygotowanie do prowadzenia badań empirycznych. Rozprawa jest ważnym opracowaniem podejmującym problematykę raportowania niefinansowego. Problematyka podjęta w pracy znajduje swoje uzasadnienie zarówno w warstwie naukowej, jak i praktycznej. Tytuł, cel główny, cele szczegółowe oraz tezy są poprawne i adekwatne do rozwiązania przyjętego problemu badawczego.

IV. Ocena ogólna

Opiniowaną rozprawę doktorską oceniam pozytywnie, mimo uwag, które częściowo mają charakter dyskusyjny. Doktorantka podejmuje ważny temat badawczy oraz wykazuje się dobrą orientacją w przedmiocie badań, a także dużym stopniem samodzielności naukowej i badawczej. Recenzowana rozprawa stanowi wartościowe poznawczo dzieło naukowe

i posiada walory poznawcze i aplikacyjne. Posiada także wymiar oryginalności wynikający zarówno z podjętego tematu, jak również własnego, autorskiego sposobu rozwiązania postawionych problemów. Podjęty problem badawczy recenzowanej rozprawy jest znaczący dla rozwoju zarządzania. Na pozytywną ocenę pracy wpływa również znaczenie praktyczne badań i możliwość ich wykorzystania w procesie zarządzania.

Obszar tematyczny rozprawy należy uznać za aktualny, a postawiony w niej problem badawczy za ważny dla teorii i praktyki zarządzania i jakości. Doktorantka w recenzowanej rozprawie wykazała się wiedzą z dyscypliny Zarządzania i jakości, przygotowaniem warsztatowym oraz umiejętnością samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

Wysoko oceniam w szczególności:

- * ważność i aktualność podjętej w pracy tematyki,
- * przeprowadzenie przez Autorkę studiów literaturowych dotyczących analizowanego problemu,
- * krytyczną analizę raportowania danych niefinansowych spółek notowanych na GPW,
- * zaproponowanie Autorskiego zestawu niefinansowych wskaźników efektywności (KPI), który może zapewnić interesariuszom porównywalność informacji,
- * walory aplikacyjne proponowanych przez Autorkę rozwiązań dla praktyki gospodarczej.

Podsumowując stwierdzam, że opiniowana praca mgr Katarzyny Ciach pod tytułem „Raportowanie i wizualizacja informacji niefinansowych jako czynnik wpływający na komunikację spółki z otoczeniem” napisanej pod kierunkiem naukowym Prof. dr hab. Ewy Śnieżek, w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości spełnia wymagania Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. z 2003 r., nr 65, poz. 595, z 2005 r., nr 164, poz. 1365) stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną Doktorantki w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości, a także umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Wnoszę o dopuszczenie mgr Katarzyny Ciach do dalszych etapów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora nauk społecznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości.

